08052025-MAI-06_Layout 1 5/8/2025 2:26 AM Page 1

'వేదిక' పేజీ కోసం సమకాలీన అంశాలపై వ్యాసాలను ఈ చిరునామాకు పంపించండి. మీ వ్యాసం 700 పదాలకు మించకుండా ఉండాలి. చిరునామా: 8-2-603, 1/7,8,9 కృష్ణాపురం, రోడ్ నం.10, బంజారాహిల్స్, హైదరాబాద్-500034. e-mail: editpage@ntnews.com

నమస్తే తెలంగాణ

ఆపరేషన్ 'సిందూర్'

పహల్గాంలో భారత మహిళల సిందూరాన్ని నేలరాల్చిన ముష్కరుల స్థావరాలపై భారత రక్షణ దళాలు అగ్నివర్షం కురిపించాయి. ఉగ్రవాదంపై ప్రతీకారంగా 'ఆపరేషన్ సిందూర్' పేరిట జరిపిన మహోగ్రదాడిలో పాకిస్థాన్ గడ్డపై ఇష్టారాజ్యంగా నడుపుతున్న శిక్షణా స్థావరాలు బూడిద కుప్పలుగా మారాయి. లక్ష్యాలను ఛేదించడంలో, శత్రు స్థావరాలను నేలమట్టం చేయడంలో మన దళాల పాటవానికి సిందూర్ నిలువుటద్దం పడుతున్నది. ఒకటి కాదు, రెండు కాదు ఏక కాలంలో తొమ్మిది స్థావరాలపై ఇండియా గురిపెట్టింది. మంగళవారం అర్ధరాత్రి దాటిన తర్వాత పాక్ భూభాగం, ఆక్రమిత కశ్మీర్‌లోని అనేక ఉగ్రవాద శిబిరాలు ధ్వంసమైనట్టు వార్తలు వెలువడుతున్నాయి. రక్షణ నిబంధనల రీత్యా పూర్తి సమాచారం ఇంకా బయటికి రానప్పటికీ ఉగ్రవాద మూలాలను తెగటార్చే లక్ష్యంతో ఇవి జరిగాయనేది అధికారిక సమాచారం. భారత రక్షణ దళాలు మొత్తం తొమ్మిది లక్ష్యాలను ఎంచుకోగా అందులో ఐదు పాక్ భూ భాగంలో, మిగిలిన నాలుగు పాక్ ఆక్రమిత కశ్మీర్‌లో ఉన్నాయి. ఉగ్రదాడులకు పథకాలు వేసే, ఆ దాడులను నిర్దేశించే ప్రదేశాలే లక్ష్యంగా క్షిపణుల వర్షం కురిపించినట్టు రక్షణశాఖ వెల్లడించడం విశేషం.

ప్రధానంగా లష్కరే తోయిబా, జైషే మహమ్మద్ సంస్థల స్థావరాలు లక్ష్యంగా భారత్ క్షిపణుల వర్షం కురిపించింది. మొత్తం 24 ప్రకంపనలు సంభవించినట్టు పాక్ అధికారికంగా వెల్లడించింది. అంతేకాకుండా తొలి వార్తల్లో 26 మంది మరణించినట్టు ప్రకటించింది. తమ వాళ్లు 14 మంది భారత్ దాడుల్లో మరణించినట్టు జైషే మహమ్మద్ మసూద్ అజర్ ప్రకటించడం గమనార్హం. తన భూ భాగాన్ని భారత వ్యతిరేక ఉగ్రవాద కార్యకలాపాలకు సురక్షిత స్థావరంగా మార్చిన పాక్ స్పందన 'తేలు కుట్టిన దొంగ' తరహాలో ఉన్నది. ఆత్మరక్షణ కోసం స్పందించే హక్కు తనకున్నదని, తగిన సమయంలో దానిని ఉపయోగిస్తామని చెప్పడం మేకపోతు గాంభీర్యం తప్ప మరోటి కాదు. ఈ దాడులను ఒకరకంగా పాకిస్థాన్ తనంతట తానుగా ఆహ్వానించిందని చెప్పవచ్చు. మతోన్మాద ఉగ్రమూకలను పెంచి పోషించి, భారత్‌పై పాక్ మొదలుపెట్టిన పరోక్ష యుద్ధం చివరి ఘట్టానికి చేరుకున్నది. తప్పుచేసిన వారు శిక్ష అనుభవించక తప్పని సమయం వచ్చింది. భారత్ రక్తమోడుతుంటే రాక్షసానందం పొందిన పొరుగు నాయకత్వం పరిహారం చెల్లించుకునే రోజు రానే వచ్చింది.

ఉగ్రవాదాన్ని పెంచి పోషించినందుకు పాక్ అంతర్జాతీయంగానూ ఏకాకి అయింది. పాకిస్థాన్ విజ్ఞప్తి మేరకు రెండు రోజుల కిందట జరిగిన ఐక్యరాజ్య భద్రతా మండలి సమావేశం ఎలాంటి తీర్మానం చేయకుండానే ముగిసిపోవడం దీన్నే సూచిస్తున్నది. పైగా కశ్మీర్ సమస్యను లేవనెత్తేందుకు పాక్ జరిపిన ప్రయత్నాలు పేలవంగా తేలిపోవడమూ పొరుగు దేశ వైఫల్యాన్ని సూచిస్తున్నది. ఉగ్రవాదపు విషపు మొక్కను తన పెరడులో పెంచిపోషించిన పాక్ ప్రపంచం ముందు దోషిగా నిలబడింది. పహల్గాంలో అమానుషమైన రీతిలో అమాయకులను చంపిన దుర్మార్గులు పాక్‌లోని తమ సూత్రధారులతో ఎప్పటికప్పుడు కమ్యూనికేషన్ జరిపినట్టు రుజువులు దొరికాయని భారత విదేశాంగ శాఖ తాజాగా ధృవీకరించింది. భారత్ జరిపిన దాడులకు ఇంతకన్నా బలమైన హేతువు ఏం కావాలి?

సింధూ జలాల ఒప్పందం.. ఒక చర్చ

డాక్టర్ బక్షం గుజ్జా

పహల్గాంలో టెర్రరిస్టులు ఏప్రిల్ 22న దాడి జరిపి 26 మంది టూరిస్టుల ప్రాణాలు తీసి పలువురిని గాయపరిచిన మరునాడు, భారత ప్రభుత్వం 65 ఏండ్ల నాటి సింధూజలాల ఒప్పందాన్ని సస్పెండ్ చేస్తున్నట్టు ప్రకటించింది. పాకిస్థాన్‌తో 1960లో జరిగిన ఆ ఒప్పందం మేరకు నదీజలాలు ఆ దేశంలోకి ప్రవహించకుండా ఆపటం తన ఉద్దేశమని వివరించింది. ఇటువంటి పరిణామం ఇది మొదటిసారి కాదు, పాకిస్థాన్ మద్దతు గల టెర్రరిస్టులు 2016లో ఉడీ సెక్టార్‌లో 18 మంది భారత సైనికులను బలి తీసుకున్నప్పుడు కూడా ప్రధాని మోదీ ఇదే సింధూ ఒప్పందాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుంటూ, 'రక్తం, నీళ్లు కలిసి ఒకేసారి ప్రవహించజాలవ'ని వ్యాఖ్యానించారు.

ప్రస్తుతం భారత ప్రభుత్వం ఉద్దేశంలో, (అ) సింధూ ఒప్పందం దేశానికి అనుకూలమైనది కాదు, (ఆ) టెర్రరిస్టులకు మద్దతునిచ్చే పాకిస్థాన్ ధూర్త ప్రవర్తనను అరికట్టేందుకు సింధూ జలాలను పాకిస్థాన్‌కు ఆపివేయవచ్చు, (ఇ) ఒప్పందాన్ని సస్పెండ్ చేసి నీటిని నిలిపినట్టయితే పాకిస్థాన్‌కు తీవ్రమైన నష్టాలు కలిగి, టెర్రరిజానికి మద్దతు మానివేయక తప్పని పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది.

పాకిస్థాన్ ప్రోత్సాహంతో సాగే టెర్రరిజాన్ని ఆపేందుకు ఇండియా తను చేయగలిగిందంతా చేయాలి. అయితే, ఈ సమస్యను ఎదుర్కొనేందుకు సింధూ ఒప్పందం నుంచి ఉపసంహరణ తగినంత ప్రభావం చూపగల పద్ధతేనా? సింధూ ఒప్పందంలోని ప్రధానాంశాలు ఏమిటో ముందుగా చూద్దాం. 1960లో ఒప్పందానికి ముందు 1947 నుంచి సుదీర్ఘమైన చర్చలు జరిగాయి. భారత ప్రభుత్వం స్పష్టమైన వైఖరి తీసుకోకుండా, దేశ ప్రయోజనాల పరిరక్షణకు గట్టి చర్చలు జరపకుండా, షరతులు విధించకుండా పాకిస్థాన్‌కు ఏదీ ఉదారంగా ఇవ్వలేదు. నదికి భారతదేశం ఎగువ ప్రాంతంలో ఉన్నందున, పలు నిబంధనల రూపంలో దాదాపు తాను కోరుకున్నదంతా సాధించుకోగలిగింది. నదీజలాల పంపిణీ కాకుండా సింధూ ఉప నదులను రెండు దేశాలు పంచుకోవాలన్నది ఇండియా వైఖరి. అందుకు పాకిస్థాన్‌ను ఒప్పించటానికి ముందు పలు చర్చోపచర్చలు, తాత్కాలిక ఒప్పందాలు జరిగాయి. అంతిమంగా సంతకాలు జరిగింది నదీజలాల పంపిణీపై కాదని, సింధూ ఉప నదుల పంపిణీ గురించి అన్నది గుర్తుంచుకోవాలి.

తన వైపు నుంచి పాకిస్థాన్ మరొక వైఖరితో వ్యవహరించింది. పలువురు అంతర్జాతీయ నిపుణులను తన పక్షాన నియోగించి, జలాల పంపిణీ నదీ గర్భాలవారీగా జరగాలన్నది. అంతిమంగా, భారతదేశం 1954లో చేసిన ప్రతిపాదనలు ఖరారయ్యాయి. 1960 నాటి ఒప్పందానికి ప్రాతిపదిక అయ్యాయి. అందుకు పాకిస్థాన్ నాలుగేండ్ల తర్వాత ఆమోదం తెలిపింది. అప్పుడు టెన్నెస్సీ వ్యాలీ చైర్మన్‌గా ఉండిన అమెరికన్ నిపుణుడు డేవిడ్ లిలియెంథాల్ ద్వారా ప్రపంచ బ్యాంకుకు ప్రమేయం ఏర్పడింది. ఆ విధంగా సింధూ ఒప్పందానికి దీర్ఘమైన చరిత్ర ఉన్నది. అది ఏ విధంగా చూసినా ఉత్తమమైనదే. దీనంతటికి ప్రపంచ బ్యాంకు మధ్యవర్తిత్వం వహించి, ఒప్పంద పాఠం తయారీలో పాల్గొని, సంతకం చేసి, దాని అమలు విషయమై పాకిస్థాన్‌కు హామీ కూడా ఇచ్చింది.

> ఒప్పందంపై 1960 సెప్టెంబర్ 19న కరాచీలో నాటి భారత ప్రధాని పండిట్ నెహ్రూ, పాకిస్థాన్ సైనిక పాలకుడు అయూబ్‌ఖాన్ సంతకాలు చేశారు. ఆ ఒప్పందపు పీఠిక ఈ విధంగా ఉంది. 'సింధూ నదీ వ్యవస్థ నుంచి వీలైనంత ఎక్కువ ప్రయోజనాలను సంతృప్తికరమైన రీతిలో పొందాలనే కోరిక రెండు దేశాలకూ ఒకేరీతిన ఉన్నందున, సుహృద్భావ పూర్వకంగా, జల వినియోగం కోసం రెండు దేశాలకూ గల హక్కులను, బాధ్యతలను గుర్తిస్తూ ఈ ఒప్పందం జరుగుతున్నది. నిజానికి సింధూ ఒప్పందాన్ని ఆ కాలంలో నదీజలాల వివాదాలకు సంబంధించి ఒక చెప్పుకోదగ్గ ఉదాహరణగా భావించారు. వాస్తవంగా కూడా అది పలు పరీక్షలను తట్టుకొని నిలిచింది.

మొత్తం 85 పేజీల నిడివి గల ఆ పత్రంలో 12 ఆర్టికల్స్, అవిగాక అనుబంధాలు, ఇతర వివరణలున్నాయి. పేర్కొనకుండా మిగిలింది ఏమీ లేదు. వీటిలోని 8వ ఆర్టికల్ ప్రకారం 'శాశ్వత సింధూ కమిషన్' (పర్మినెంట్ ఇండస్ కమిషన్) ఏర్పాటవుతుంది. దాని పాత్ర ఒప్పందం అమలయ్యేట్టు చూడటం. ఆర్టికల్ 9 ప్రకారం, రెండు దేశాల మధ్య వివాదాల పరిష్కారం జరగాలి. వివాదం తీవ్రమైన పక్షంలో కోర్ట్ ఆఫ్ ఆర్బిట్రేషన్‌ను ఏర్పాటుచేయాలి. ఇండస్ కమిషన్ సమావేశాలు 2022 మే వరకు మొత్తం 118 సార్లు జరిగాయి. తర్వాత సమావేశాల నిర్వహణకు భారతదేశం అంగీకరించకపోవటంతో నిలిచిపోయాయి.

ముందుగా సింధూ నది స్వరూపం గురించి రెండు మాటలు చెప్పుకోవాలంటే, దానికి అయిదు ఉప నదులున్నాయి. సట్లెజ్, బియాస్, రావి, జీలం, చినాబ్‌లతో పాటు ప్రధాన నదిని కలిపితే అది సింధూ నదీ వ్యవస్థ అవుతుంది. బ్రిటిష్ పాలన ముగిసి 1947లో దేశ విభజన జరిగే సమయానికి పంట కాలువల వ్యవస్థ ఎక్కువగా పశ్చిమ పంజాబ్‌లో అభివృద్ధి చెందింది. ఆ ప్రాంతం పాకిస్థాన్‌కు వెళ్లింది. ఆ విధంగా పాకిస్థాన్ పంట భూములు పూర్తిగా భారతదేశం నుంచి లభించే నీటిపై ఆధారపడ్డాయి. పైన ప్రస్తావించిన అమెరికన్ నిపుణుడు డేవిడ్ లిలియెంథాల్ ఈ పరిస్థితి గురించి 1951లోనే ఊహించి రాస్తూ 'పాకిస్థాన్ భూములను, ప్రజలను సజీవంగా ఉంచటానికి బదులు సర్వనాశనం చేయాలంటే భారతదేశం నీటి సరఫరాను శాశ్వతంగా ఆపివేసినందువల్ల జరిగే నష్టం ఏ సైన్యం, ఏ బాంబులు, ఏ ఫిరంగులు కూడా చేయలేవు' అన్నాడు. ఒప్పందంలో ప్రపంచబ్యాంకు పాత్ర వహించటానికి ముఖ్య కారకుడయ్యాడు. నీటి పంపిణీ నిరాటంకంగా సాగేందుకు అన్ని నదుల నుంచి కూడా నీటిని రెండు దేశాలకూ సరఫరా చేయాలని సూచించాడు. అది సమస్య తలెత్తకుండా పరిష్కారమైతే కావచ్చుగాని, అప్పటి ఇప్పటి రాజకీయ పరిస్థితుల దృష్ట్యా అందులో చాలా చిక్కులున్నాయి.

అందువల్ల, ఆర్టికల్ 2, ఆర్టికల్ 3ని అనుసరించి, తూర్పు ఉప నదులైన సట్లెజ్, బియాస్, రావి ఉప నదులను భారతదేశానికి, పశ్చిమ ఉప నదులైన జీలం, చినాబ్‌లతో పాటు సింధూ నదిని పాకిస్థాన్‌కు కేటాయించారు. అయితే, భారతదేశానికి అదనంగా కొన్ని లభించాయి. పశ్చిమ నదుల నుంచి మంచినీరు, గృహావసరాల నీరు, అప్పటికే సాగులో గల భూములకు నీరు, విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తి కోసం నీటిని నిల్వ చేసే సదుపాయం (పాకిస్థాన్ నీటి ప్రవాహాన్ని భంగపరచకుండా) అందులో ఉన్నాయి. పోతే, రెండు దేశాలు ఇంకా ఏమి చేయవచ్చు, ఏమి చేయరాదనే వివరాలు ఒప్పందంలో ఉన్నాయి. వాస్తవ దృష్టితో చెప్పాలంటే ఒప్పందం ఎవరికీ అనుకూలం గాని, ప్రతికూలం గాని కాదు. మొత్తం మీద మంచి ఒప్పందమే గాక ఇరువురి ప్రయోజనాలకు సంతృప్తికరంగానే ఉపయోగపడిందని చెప్పాలి.

వివాదాలు: పాకిస్థాన్ నదికి దిగువ దేశం అయినందున ఎక్కువ ఫిర్యాదులు వారినుంచే వచ్చాయి. భారతదేశం జలాశయాలను, జలవిద్యుత్తు కేంద్రాలను నిర్మించ ప్రయత్నించినప్పుడల్లా వారు ఫిర్యాదు చేశారు. ఆ కారణంగా పథకాలు ఆలస్యం కావటం, నిర్మాణ వ్యయం పెరగటం, భారతదేశంలో అసహనం తలెత్తటం వంటివి జరిగాయి. అయితే, అటువంటి వివాదాల పరిష్కారానికి ఒప్పందంలో వివరమైన పద్ధతులున్నాయి. ఉదాహరణకు చీనాబ్ నదిపై బాగ్లిహార్ వద్ద ఆనకట్ట నిర్మించటాన్ని పాకిస్థాన్ ఆక్షేపించింది. చీనాబ్ నది పాకిస్థాన్ వాటాలోనిది. ఆ ఫిర్యాదుపై 2005లో స్విట్జర్లాండ్‌కు చెందిన తటస్థ నిపుణుడు రేమండ్ లేఫిట్ ఇచ్చిన నివేదికలో సమస్య సామరస్యపూర్వకంగా పరిష్కారమైంది. ఒప్పందంలో నిర్దేశించినట్లు, ఏ వివాదం లోనైనా తటస్థ నిపుణుడి నివేదికే అంతిమ నిర్ణయమవుతుంది. రెండు దేశాలు అందుకు కట్టుబడవలసి ఉంటుంది.

ఒప్పందం నుంచి భారతదేశం ఉపసంహరించుకోగలదా?: ఉప సంహరణకు గాని, ఒప్పందం రద్దుకు గాని సింధూ నదీ ఒప్పందంలో స్పష్టమైన నిబంధనలేవీ లేవు. అయితే, ఒక ఒప్పందం నుంచి, అంగీకార ఏర్పాట్ల నుంచి నిష్క్రమించే హక్కు సాధారణంగా ఏ దేశానికైనా ఎప్పుడైనా ఉంటుంది. ప్రస్తుతం ఒప్పందం నుంచి ఉపసంహరించుకోనున్నట్టు భారత ప్రభుత్వం ఇప్పటికే పాకిస్థాన్‌కు తెలియజేసింది. ప్రస్తుత పరిస్థితిలో భారత ప్రభుత్వం ఒకవేళ ఆ మేరకు తుది నిర్ణయం తీసుకున్నట్టయితే, ఒప్పందంలోని అనుబంధం-జి లోగల ఆర్టికల్ 9 (5) ప్రకారం ఆర్బిట్రేషన్ కోర్టు నియామకానికి పాకిస్థాన్ కోరగలదని భావించవచ్చు. ఈ విచారణ తగినంత కాలం సాగుతుంది. ఆ విచారణలో పాల్గొనేందుకు ఇండియా సుముఖత చూపకపోయినా, ఒప్పందానికి హామీదారు అయిన ప్రపంచబ్యాంకు, పాకిస్థాన్ అభ్యర్థన మేరకు కోర్టును ఏర్పాటుచేయవలసి ఉంటుంది. ఇదంతా ఎట్లా జరగాలనే క్రమం ఒప్పందంలో ఉంది.

> తుది తీర్పునకు ముందు మధ్యంతర తీర్పు ఇవ్వగల అవకాశం కూడా ఉంది. తమ ప్రయోజనాల పరిరక్షణకు ఆ విధంగా మధ్యంతర తీర్పు ఇవ్వవలసిందిగా కోర్టును మొదటనే కోరే హక్కు ఇరుపక్షాలలో ఎవరికైనా ఉంటుంది. పాకిస్థాన్ ఆ విధంగా కోరగల అవకాశం ఉంది. అందుకు కోర్టు నిరాకరించటం తేలిక కాదు. అటువంటి మధ్యంతర తీర్పు ఇండియాకు అనుకూలం కాకపోవచ్చు. అయితే ఆ తీర్పును భారత దేశం కోరుకుంటే ఉపేక్షించి వదిలివేయవచ్చుగాని, దాని ప్రభావాలు, పర్యవసానాలు ఉంటాయి.

ముగింపు: సింధూ ఒప్పందంలో లోపాలు ఎంతమాత్రం లేవని అనలేం. కానీ, అప్పటి పరిస్థితుల్లో ఇంజినీరింగ్ రీత్యా ఉత్తమమైన ఆలోచనలు, పద్ధతులలో రూపొందించిన ఒక మంచి ఒప్పందమది. ఆ ఒప్పందం నుంచి వైదొలగి, నీటిని నిలిపివేసి, టెర్రరిజానికి మద్దతునివ్వకుండా పాకిస్థాన్‌ను ఒత్తిడి చేయటం ప్రస్తుత భౌగోళిక-రాజకీయ పరిస్థితుల్లో సాధ్యం కాకపోవచ్చు. అలాంటి వైఖరి వల్ల భారతదేశం ఇతరత్రా చాలా కోల్పోగల అవకాశం ఉంది. అదేవిధంగా, ఒప్పందం నుంచి వైదొలగగలమని తరచూ హెచ్చరించటం, ఒక చుక్క కూడా పోనివ్వమన్న జలశక్తి మంత్రి సి.ఆర్. పాటిల్ తరహా హెచ్చరికలు చివరికి ఆ పని చేయకపోవటం కూడా దేశ ప్రతిష్ఠను, విశ్వసనీయతను అంతర్జాతీయంగా నష్టపరుస్తుంది. మరొకవైపు అంతర్గతంగా దేశంలోనూ ఆ ప్రభావం ఉంటుంది. ఉదాహరణకు, దేశంలోని నదులకు ఎగువన గల రాష్ట్రాలు జల ట్రిబ్యునల్ అవార్డులకు కట్టుబడి ఉండదలచుకోనట్టయితే, తమ రాజకీయ ప్రయోజనాలకు ఉపయోగపడే విధంగా వ్యవహరించవచ్చు.

(వ్యాసకర్త: జల వ్యవహారాల అంతర్జాతీయ నిపుణుడు)

సామర్థ్యం లేకపోతే సామ్రాజ్యం ఖతం

బుద్ధా మురళి

ఒక సామ్రాజ్యం, కుటుంబం, రాష్ట్రం, వ్యాపార సంస్థ ఏదైనా కావచ్చు. నాయకత్వం వహించేవారిలో జ్ఞానం, అనుభవం, సామర్థ్యం లేకపోతే ఆ సామ్రాజ్యం కూలిపోతుంది. సకల సంపదలతో తులతూగే సంపన్న రాజ్యాన్ని అప్పగించినా పాలకుడికి సామర్థ్యం లేకపోతే కొద్దికాలంలోనే రోడ్డున పడేస్తాడు. కౌన్ బనేగా కరోడ్‌పతి పోటీలో ఐదు కోట్ల రూపాయల బహుమతి పొందిన వ్యక్తి స్వల్పకాలంలోనే మొత్తం డబ్బు పోగొట్టుకొని, భార్యకు దూరమై, తిరిగి ఉద్యోగ వేటలో పడ్డాడు. డబ్బును హోల్డ్ చేసే సామర్థ్యం లేకపోవడం వల్లనే అలా జరిగింది.

పదేండ్ల కేసీఆర్ పాలనలో తెలంగాణ అన్నిరంగాల్లో దూసుకువెళ్లింది. గ్రామ పంచాయితీ మొదలుకొని రాష్ట్రం వరకు జాతీయస్థాయిలో అనేక అవార్డులు గెలుచుకున్నది. రాష్ట్ర పర్యటనలకు వచ్చిన కేంద్ర మంత్రులు ఇక్కడున్నది ప్రత్యర్థి పార్టీ ప్రభుత్వమైనా రాష్ట్రంలో అమలవుతున్న పథకాలను జాతీయస్థాయిలో అమలు చేయాల్సినవని మెచ్చుకున్నారు. అంతేకాదు, రైతుబంధు, ఇంటింటికీ మంచినీరు వంటి పథకాలను దేశవ్యాప్తంగా అమలుచేసేందుకు పూనుకున్నారు. అదే తెలంగాణను ఇప్పుడు స్వయంగా ముఖ్యమంత్రి దివాలా తీసినట్టు చెప్తున్నారు. అప్పు కోసం వెళ్తే చెప్పులు ఎత్తుకు వెళ్లడానికి వచ్చిన దొంగను చూసినట్టు చూస్తున్నారని ముఖ్యమంత్రి అంటున్నారు. కేవలం పదిహేను నెలల వ్యవధిలో కాంగ్రెస్ పాలన తెలంగాణ ముఖచిత్రం మార్చింది. రైతుబంధు పథకాన్ని ప్రకటించిన తర్వాత ఒక్కసారి కూడా పథకం అమలు నిలిపివేయలేదు. చివరికి ఎన్నికల ముందు కూడా రైతుబంధు నిధులు విడుదల చేస్తే ఎన్నికల కమిషన్‌కు కాంగ్రెస్ ఫిర్యాదు చేసి నిలిపివేసింది. బీఆర్ఎస్ అధికారంలో ఉన్నంతకాలం పథకాల అమలు సాధ్యమై కాంగ్రెస్ అధికారంలోకి వచ్చిన తర్వాత దివాలా అంటున్నారంటే ఎందుకు దివాలా తీసింది? ఎలా దివాలా తీయించారు?

పాలనా సామర్థ్యం లేకపోవడం వల్ల తలెత్తిన పరిస్థితి ఇది. రిలయన్స్ ధీరుబాయ్ అంబానీ తన ఇద్దరు కుమారులకు ఆస్తులు సమానంగా పంచారు. ఒక దశలో ముఖేష్ అంబానీ కన్నా అనిల్ అంబానీ ఆస్తులే ఎక్కువ. కానీ, తర్వాత అనిల్ అంబానీ నిండా మునిగిపోయి దివాలా తీశారు. చివరికి అప్పులు చెల్లించడానికి ముఖేష్ ఆర్థిక సహాయం చేయడంతో జైలుకు వెళ్లకుండా బయటపడ్డారు. అనిల్ షోకిల్లా రాయుడు. అనుభవం లేదు. దానితో అంత పెద్ద సామ్రాజ్యం అప్పగించినా విజయవంతంగా దివాలా తీశాడు.

సరిగ్గా తెలంగాణలో ఇప్పుడు అలానే జరిగింది. 2014 నాటి తెలంగాణను ఒకసారి గుర్తు చేసుకుంటే.. రైతుల ఆత్మహత్యలు, విద్యుత్తు సంక్షోభం తాండవిస్తున్నాయి. తెలంగాణ బతికి బట్టకడుతుందా అనే భయం. తెలంగాణను విఫల ప్రయోగంగా చేయాలని తెలంగాణ ఏర్పాటును వ్యతిరేకించిన వర్గం ఒకవైపు. తెలంగాణను బలంగా

కోరుకున్నవాళ్లు సైతం ఏమవుతుంది? నవ్వులపాలవుతామా అనే భయం. ఆరునెలల్లో ఆంధ్రాలో కలిపేయమని తెలంగాణలోనే ఉద్యమం వస్తుందని టీజీ వెంకటేష్ లాంటి ఆంధ్ర నాయకుడి ఛాలెంజ్. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో పగ్గాలు చేపట్టిన కేసీఆర్ రైతుబంధు, రైతుబీమా, కల్యాణలక్ష్మి, మిషన్ కాకతీయ, ఇంటింటికి మంచినీళ్లు వంటి పథకాలు అద్భుతంగా అమలుచేసి విజయం సాధించారు. వీటిని కేంద్రం దేశం మొత్తం అమలుచేయడానికి ప్రేరణగా నిలిచారు. విద్యుత్తు ఉంటుందా? ఉండదా? అనే దశ నుంచి నడక ప్రారంభించి 24 గంటలు విద్యుత్తు అందించే దశకు తెలంగాణను తీసుకువచ్చారు. అలాంటి తెలంగాణలో కేసీఆర్ పదేండ్ల పాలన తర్వాత అధికారంలోకి వచ్చిన కాంగ్రెస్ ఏడాదిన్నరలోనే తెలంగాణను దివాలా దశకు చేర్చారు. మహిళలకు ఉచిత బస్సు ప్రయాణం మినహా ఆరు గ్యారెంటీలు ఏవీ అమలు చేయకుండానే దివాలా తీశారు.

> అధికారంలోకి రాగానే ముందుగా రియల్ ఎస్టేట్‌పై ఇనుప పాదం మోపి రాష్ట్రానికి తీరని నష్టం చేశారు. రియల్ ఎస్టేట్ మీద అనేక వ్యాపారాలు ఆధారపడి ఉంటాయి. హైదరాబాద్‌లోనే కాదు, గ్రామాల్లో సైతం రియల్ ఎస్టేట్ తీవ్ర నష్టాల్లో కూరుకుపోయింది. దాదాపు రూ.రెండు కోట్లకు ఎకరం ధర పలికిన భూమి ఇప్పుడు సగం ధరకు కొనేవాళ్లు లేరని చెప్తున్నారు.

'నేను రియల్ ఎస్టేట్ కింగ్‌ను. మిగిలిన వాళ్లు ఇతర రంగాల నుంచి వచ్చారు. నేను వచ్చిందే రియల్ ఎస్టేట్ రంగం నుంచి ఆ రంగాన్ని ఎలా పరుగులు పెట్టించాలో బాగా తెలుసని' వచ్చిన కొత్తలో ప్రగల్భాలు పలికిన సీఎం ముందుగా రియల్ ఎస్టేట్ రంగాన్నే చావుదెబ్బ తీశారు. తనకు ఎలాంటి పాలనా అనుభవం లోపించడం, తన బృందంలో యూట్యూబ్ ద్వారా చెత్త ప్రచారం చేసేవారే తప్ప రాష్ట్రానికి ఉపయోగపడే సలహాలు ఇచ్చేవారు లేకపోవడం రాష్ట్రానికి తీరని నష్టం చేకూర్చింది. ఎలాంటి ఆలోచనలు ఉన్నవాళ్లు అలాంటి వారినే ఆకర్షిస్తారు అన్నట్టు రేవంత్‌రెడ్డికి తగినవారే ఆయన బృందంలో ఉన్నారు. ఆరు గ్యారెంటీల అమలు బాధ్యత మాది అని రాహుల్‌గాంధీ, ప్రియాంక గాంధీ సైతం హామీలు ఇచ్చారు. ఇప్పుడు ఈ హామీల గురించి వారు నోరు మెదపడం లేదు. ఇన్నేసి హామీలు ఇస్తున్నారు, అమలు ఎలా సాధ్యమని ఎన్నికల ముం దు ప్రశ్నిస్తే ఏడాది పాటు కడుపు కట్టుకుంటే ఈజీగా పథకాలు అమలు చేయవచ్చు అని రేవంత్‌రెడ్డి సమాధానం చెప్పారు. పథకాలు అమలు చేయలేకపోతున్నాం అంటున్నారు అంటే ఏడాది కడుపు కట్టుకోలేదనే కదా అర్థం.

సీఎం కావాలనుకున్నాను, అయ్యాను. పార్టీ ఏమైతే నాకేం, రాష్ట్రం ఏమైతే నాకేం అన్నట్టుగా సీఎం రేవంత్ మాట్లాడుతున్నారు. కాంగ్రెస్ మళ్లీ గెలవదు, నేను మళ్లీ సీఎం కాను అనే స్పష్టత రేవంత్‌రెడ్డిలో కనిపిస్తున్నది. ఆయన వరకు ఆయనకు నష్టం లేకపోవచ్చు కానీ రాష్ట్రానికి నాయకత్వం వహిస్తున్నప్పుడు హుందాగా ఉండాలి. ఈ రాష్ట్రానికి తన వంతుగా ఏం చేయాలనే ఆలోచన ఉండాలి. కాంగ్రెస్ భస్మాసుర హస్తంలా తమ తలపై తాము చేయి పెట్టుకుంటే చేసే దేమీ లేదు మరో మూడేండ్లు భరించడం తప్ప. నిధులు ఇచ్చే రాష్ట్రాలను ఏమీ అనలేని నిస్సహాయ స్థితి కాంగ్రెస్ హైకమాండ్‌ది. ■

> బుచ్చిబాబు 'చివరికి మిగిలేది..' అన్నట్టుగా, రేవంత్ సర్కార్ వ్యవహరిస్తున్న తీరు మాత్రం మిగిలేది 'చివరి గింజే' అని తేలుస్తున్నది. చివరిగింజ వరకు కొంటాం.. ఆఖరి గింజను కొన్న తర్వాతే అన్నీ ముగిసినట్టు ప్రకటిస్తామని ప్రభుత్వ పెద్దలంతా ఆర్భాటం చేస్తున్నారే గానీ, మార్కెట్‌కు వచ్చిన ధాన్యానికి దిక్కు లేదు. వడ్ల కుప్ప దగ్గర పడిగాపులు కాస్తున్న రైతన్నను పట్టించుకున్న నాథుడే లేడు. అకాల వర్షాలు పడుతున్నా నిమ్మకు నీరెత్తినట్టుగా వ్యవహరిస్తున్న ప్రభుత్వ తీరుతో ఆ చివరి గింజే మిగిలుతుందేమో అన్న అనుమానం వస్తున్నది.

మిగిలేది చివరి గింజే!

రాజేంద్రప్రసాద్ చేలిక

ఆరుగాలం పడ్డ కష్టమంతా కండ్ల ముందే కొట్టుకుపోతుంటే., పెండ్లాం పిల్లల గోస వరద రూపంలో కొట్టుకుపోతుంటే ఏడ్వటానికి కన్నీళ్లు లేని దుస్థితి. వడ్లు మడికట్టు దాటి, రోడ్డెక్కితే చాలు కొని తరలించేందుకు అన్నీ సమకూర్చుకున్నామని సర్కార్ పెద్దలు వరి కోతలకు ముందే విపరీతంగా మాటలతో కోటలు కట్టేశారు. అయితే ప్రభుత్వం మాటల్లో ఎంతటి ఆర్భాటం కనిపించిందో, ఆచరణలో మాత్రం అడుగు పడింది లేదు. ఈ విషయాన్ని రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా కుప్పలు తెప్పలుగా, వరదలో కొట్టుకుపోతున్న గింజలే తెలియజేస్తున్నాయి. మార్కెట్‌కో, కొనుగోలు కేంద్రానికో తరలిన ధాన్యం మాయిశ్చర్ రావడం లేదనో, మరేదో సరికాదనో.. కొనేటోళ్లంతా కుప్పను తొక్కుకుంటూ వెళ్తుంటే ఎవరిని ఏమనాలో తోచక, అలమటిస్తున్న కర్షకుడి తీరు దయనీయం.

> వానకాలం కోతలు, యాసంగి నార్లు పోసేయాళ్ల కాంగ్రెస్ సర్కార్ అన్నదాతకు ధాన్యం కొనుగోలు విషయం, సాగుకు చేయూతనిచ్చే ముచ్చట్లు మస్తు చెప్పింది. ఎంతైనా పండించండి, సన్నాలకు 500 బోనస్ ఇస్తాం.. అని ఆశ పెట్టి మళ్లీ వరి సాగుకు ప్రేరేపించారు.

వడ్ల గింజ కూడా తరుగు పోవద్దని, అన్నదాత ఆనందంగా ఇంటికి చేరాలని సీఎం అండ్ టీం పబ్లిసిటీ, సాగుకు యంత్రాంగం కల్పించిన ప్రేరణతో యాసంగిలో రాష్ట్రవ్యాప్తంగా భారీగా నాట్లు పడ్డాయి. దొడ్డు వడ్లు, సన్నాలు కలుపుకొని సుమారు 1.21 కోట్ల టన్నుల దిగుబడి లక్ష్యమని ప్రభుత్వం అంచనాలు కూడా వేసుకున్నది. స్వయంగా సర్కార్ పెద్దలే హామీలిస్తుంటే తమకొచ్చిన ఇబ్బంది ఏమిటని రైతులంతా నాట్లేశారు. భారీగా దిగుబడి సాధించారు. ధాన్యాన్ని కేంద్రాలకు తరలిస్తుంటే సౌకర్యాలు కల్పించడంలో మాత్రం ఎక్కడి గొంగడి అక్కడే అన్నట్టుగా ఉన్నాయి. వచ్చే దిగుబడిలో ప్రైవేట్ వ్యాపారులు, మిల్లర్లు కలిపి సుమారు 50 లక్షల టన్నుల వరకు కొనుగోలు చేస్తే మిగిలిన ఆ 70 లక్షల టన్నుల వరకు కేంద్రాల ద్వారా సేకరిస్తామని అధికారులూ అంచనాలు కట్టారు. ఏప్రిల్ నెల నుంచి రేషన్ షాపుల్లో సన్నబియ్యం ఇస్తున్న సర్కార్ ధాన్యమంత